

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen
Miljöbyrån, S4

Beslutande
Minister
Alfons Röblom

Föredragande
Miljöingenjör
Mona Kårebring-Olsson

Justerat
Omedelbart

Nr 20

Begäran om information.

ÅLR 2019/4017

40 S4

Bakgrund

Finströms kommun har den 30.11.2020 inlämnat en skrivelse med frågeställningar om tillämpning av avfallslagen på Åland. Kommunen upplever att frågor till landskapsregeringen inte klargjorts tydligt.

Beslut

Beslöt svara Finströms kommun enligt **bilaga 1 S421E07**.

Nr 21

Frågeställningar om tillämpning av avfallslagen på Åland.

ÅLR 2020/10179

41 S4

Bakgrund

Saltviks kommun har den 21.12.2020 inlämnat en skrivelse med frågeställningar om tillämpning av avfallslagen på Åland. Kommunen upplever att frågor till landskapsregeringen inte klargjorts tydligt.

Beslut

Beslöt svara Saltviks kommun enligt **bilaga 2 S421E07**.

Nr 22

Skrivelse angående producentansvar för förpackningsavfall.

ÅLR 2017/1569

42 S4

Bakgrund

Eckerö och Geta kommun har den 29.1.2021 inlämnat en skrivelse med frågeställningar om tillämpning av avfallslagen på Åland. Kommunerna upplever att frågor till landskapsregeringen inte klargjorts tydligt.

Beslut

Beslöt svara Eckerö och Geta kommun enligt **bilaga 3 S421E07**.

Hänvisning
Er skrivelse inkommen den 30.11.2020

Kontaktperson
Mona Kårebring-Olsson, telefon +358 18 25457
E-post mona.karebring-olsson@regeringen.ax

Finströms kommun
Samhällsnämnden
Skolvägen 2
AX-22410 GODBY

Frågeställningar om tillämpning av avfallslagen

Landskapsregeringen beklagar att Finströms kommun upplever att landskapsregeringen inte är tydlig.

Landskapsregeringen bifogar det brev med beskrivning av regelverket för kommunal avfallshantering i enlighet med ÅFS 2018:83 som den 26.2.2020 skickades till samtliga kommuner och kommunalförbundet Mise, bilaga 36 S4. I brevet beskrivs att huvudregeln i avfallsblankettlagen är att det ska vara fastighetsvis hämtning av avfall från stadigvarande bostäder, fritidsbostäder, internat och annat boende. Det är undantagsvis och endast i vissa speciella fall såsom undantag från detta kan göras. Det är enligt lagen inte nödvändigt att kommunen själv utför eller upphandlar tjänsten utan det finns möjlighet för fastighetsägaren att själv avtala om hämtning. Däremot är det kommunens ansvar att fastighetsvis avfallshämtning sker, samt att föra ett register över var avfall hämtas, vilka mängder och hur ofta.

Kommunerna har möjlighet att i sina avfallshanteringsföreskrifter märka ut vilka platser som undantag från fastighetsnära insamling givits och vilka platser där fastighetsägarna lämpligen kan ordna gemensamma insamlingsplatser.

Motsvarande kommunalt ansvar har kommunen för insamling av slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar. Kommunen ska ha ett heltäckande uppdaterat register över när insamling av slam inträffat. Det är inte något krav på att upphandla tjänsten utan kommunen ska i så fall begära in uppgifter från entreprenören.

Finströms kommun påpekar att den landskapsomfattande avfallsplanen borde ha uppdaterats för fyra år sedan. Landskapsregeringen är medveten om detta och planen kommer att uppdateras under 2021. De kommunala avfallsplanerna ska i enlighet med landskapsförordning (2018:90) om avfall 25 § lämnas till landskapsregeringen som ett underlag för att utarbeta avfallsplanen för Åland. De kommunala avfallsplanerna ska lämnas till landskapsregeringen för kännedom och inte för att granskas så som Finströms kommun uppfattat

det. Däremot är det möjligt för landskapsregeringen att kommentera de inlämnade planerna, men det är kommunens ansvar att dessa är i enlighet med lagen.

Kommunen ställer i skrivelsen frågor om producentansvar. Landskapsregeringen uppfattar att dessa frågor endast gäller producentansvar för förpackningar och förpackningsavfall.

Producentsammanslutningen Proans godkändes i landskapsregeringens register den 12.10.2009 i enlighet med renhållningslagen ÅFS 1981:3 och förpackningsförordningen ÅFS 1998:93. I landskapslagen 2018:83 om tillämpning av rikets avfallslag som trädde i kraft 1.1.2019 förblir en producentsammanslutning godkänd om den enligt tidigare lagstiftning är godkänd. Det finns en anteckning i samband med godkännandet att sammanslutningen betraktas som tillräckligt solid. Om ägarstrukturen ändras bör nya krav på soliditet eller garanti ställas.

Kommunerna hade tillsynsansvar över producentansvaret under ca tio år fram tills ansvaret gick över till landskapsregeringen i och med ikraftträdandet av avfallslagen 1.1.2019. Under dessa tio år har kommunerna haft möjlighet att aktivt ingripa och föra en diskussion med Proans.

När det gäller insamling av förpackningar har kommunerna tecknat avtal med Proans vilket man från landskapsregeringens sida anser gör att kravet på antalet insamlingspunkter uppfylls.

Lösningen med Mise som ägare av Proans har betraktats som temporär och påstötningar för att näringslivet skall ta över ägandet har framförts utan att det hittills resulterat i konkreta resultat. Det pågår en process för att hitta lösningar för producentansvaret för förpackningar. Det kommer att tillsättas en arbetsgrupp som ska utreda detta under 2021. Ekonomin i hanteringen är en viktig del utredningen.

I enlighet med EU-direktiv om avfall 2018/851 ska medlemsstaterna ha mål för hur stor del av det kommunala avfallet som ska förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas. Målen är år 2020 50 %, år 2025 55 %, år 2030 60% och år 2035 70 %. Dessa mål kommer att tas i beaktande i kommande åländsk lagstiftning. Direktivet kräver också att definitionen av "kommunalt avfall" ändras så att även förpackningar, elskrot och batterier kommer att ingå i det kommunala avfallet.

Minister

Alfons Röblom

Miljöingenjör

Mona Kårebring-Olsson

Hänvisning
Er skrivelse inkommen den 21.12.2020

Kontaktperson
Mona Kårebring-Olsson, telefon +358 18 25457
E-post mona.karebring-olsson@regeringen.ax

Saltviks kommun
Byggnads- och miljönämnden
Lillängs 14
AX-22320 ÖDKARBY

Frågeställningar om tillämpning av avfallslagen

Landskapsregeringen beklagar att Saltviks kommun upplever att landskapsregeringen inte är tydlig.

Landskapsregeringen bifogar det brev med beskrivning av regelverket för kommunal avfallshantering i enlighet med ÅFS 2018:83 som den 26.2.2020 skickades till samtliga kommuner och kommunalförbundet Mise, bilaga 36 S4. I brevet beskrivs att huvudregeln i avfallsblankettlagen är att det ska vara fastighetsvis hämtning av avfall från stadigvarande bostäder, fritidsbostäder, internat och annat boende. Det är undantagsvis och endast i vissa speciella fall såsom undantag från detta kan göras. Det är enligt lagen inte nödvändigt att kommunen själv utför eller upphandlar tjänsten utan det finns möjlighet för fastighetsägaren att själv avtala om hämtning. Däremot är det kommunens ansvar att fastighetsvis avfallshämtning sker, samt att föra ett register över var avfall hämtas, vilka mängder och hur ofta.

Kommunerna har möjlighet att i sina avfallshanteringsföreskrifter märka ut vilka platser som undantag från fastighetsnära insamling givits och vilka platser där fastighetsägarna lämpligen kan ordna gemensamma insamlingsplatser.

Motsvarande kommunalt ansvar har kommunen för insamling av slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar. Kommunen ska ha ett heltäckande uppdaterat register över när insamling av slam inträffat. Det är inte något krav på att upphandla tjänsten utan kommunen ska i så fall begära in uppgifter från entreprenören.

Saltviks kommun påpekar att den landskapsomfattande avfallsplanen borde ha uppdaterats för fyra år sedan. Landskapsregeringen är medveten om detta och planen kommer att uppdateras under 2021. De kommunala avfallsplanerna ska i enlighet med landskapsförordning (2018:90) om avfall 25 § lämnas till landskapsregeringen som ett underlag för att utarbeta avfallsplanen för Åland. De kommunala avfallsplanerna ska lämnas till landskapsregeringen för kännedom och inte för att granskas så som Saltviks kommun uppfattat det. Däremot är det möjligt för landskapsregeringen att kommentera de inlämnade planerna, men det är kommunens ansvar att dessa är i enlighet med lagen.

Kommunen ställer i skrivelsen frågor om producentansvar. Landskapsregeringen uppfattar att dessa frågor endast gäller producentansvar för förpackningar och förpackningsavfall.

Producentsammanslutningen Proans godkändes i landskapsregeringens register den 12.10.2009 i enlighet med renhållningslagen ÅFS 1981:3 och förpackningsförordningen ÅFS 1998:93. I landskapslagen 2018:83 om tillämpning av rikets avfallslag som trädde i kraft 1.1.2019 förblir en producentsammanslutning godkänd om den enligt tidigare lagstiftning är godkänd. Det finns en anteckning i samband med godkännandet att sammanslutningen betraktas som tillräckligt solid. Om ägarstrukturen ändras bör nya krav på soliditet eller garanti ställas.

Kommunerna hade tillsynsansvar över producentansvaret under ca tio år fram tills ansvaret gick över till landskapsregeringen i och med ikraftträdandet av avfallslagen 1.1.2019. Under dessa tio år har kommunerna haft möjlighet att aktivt ingripa och föra en diskussion med Proans.

När det gäller insamling av förpackningar har kommunerna tecknat avtal med Proans vilket man från landskapsregeringens sida anser gör att kravet på antalet insamlingspunkter uppfylls.

Lösningen med Mise som ägare av Proans har betraktats som temporär och påstötningar för att näringslivet skall ta över ägandet har framförts utan att det hittills resulterat i konkreta resultat. Det pågår en process för att hitta lösningar för producentansvaret för förpackningar. Det kommer att tillsättas en arbetsgrupp som ska utreda detta under 2021. Ekonomin i hanteringen är en viktig del utredningen.

I enligt med EU-direktiv om avfall 2018/851 ska medlemsstaterna ha mål för hur stor del av det kommunala avfallet som ska förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas. Målen är år 2020 50 %, år 2025 55 %, år 2030 60% och år 2035 70 %. Dessa mål kommer att tas i beaktande i kommande åländsk lagstiftning. Direktivet kräver också att definitionen av "kommunalt avfall" ändras så att även förpackningar, elskrot och batterier kommer att ingå i det kommunala avfallet.

Minister

Alfons Röblom

Miljöingenjör

Mona Kårebring-Olsson

Hänvisning

Er skrivelse inkommen den 29.1.2021

Enligt sändlista

Kontaktperson

Mona Kårebring-Olsson, telefon +358 18 25457

E-post mona.karebring-olsson@regeringen.ax

Ärende

Frågeställningar om tillämpning av avfallslagen

Landskapsregeringen beklagar att Eckerö kommun och Geta kommun upplever att landskapsregeringen inte är tydlig.

Landskapsregeringen bifogar det brev med beskrivning av regelverket för kommunal avfallshantering i enlighet med ÅFS 2018:83 som den 26.2.2020 skickades till samtliga kommuner och kommunalförbundet Mise, bilaga 36 S4. I brevet beskrivs att huvudregeln i avfallsblankettlagen är att det ska vara fastighetsvis hämtning av avfall från stadigvarande bostäder, fritidsbostäder, internat och annat boende. Det är undantagsvis och endast i vissa speciella fall såsom undantag från detta kan göras. Det är enligt lagen inte nödvändigt att kommunen själv utför eller upphandlar tjänsten utan det finns möjlighet för fastighetsägaren att själv avtala om hämtning. Däremot är det kommunens ansvar att fastighetsvis avfallshämtning sker, samt att föra ett register över var avfall hämtas, vilka mängder och hur ofta.

Kommunerna har möjlighet att i sina avfallshanteringsföreskrifter märka ut vilka platser som undantag från fastighetsnära insamling givits och vilka platser där fastighetsägarna lämpligen kan ordna gemensamma insamlingsplatser.

Motsvarande kommunalt ansvar har kommunen för insamling av slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar. Kommunen ska ha ett heltäckande uppdaterat register över när insamling av slam inträffat. Det är inte något krav på att upphandla tjänsten utan kommunen ska i så fall begära in uppgifter från entreprenören.

Eckerö kommun och Geta kommun påpekar att den landskapsomfattande avfallsplanen borde ha uppdaterats för fyra år sedan. Landskapsregeringen är medveten om detta och planen kommer att uppdateras under 2021. De kommunala avfallsplanerna ska i enlighet med landskapsförordning (2018:90) om avfall 25 § lämnas till landskapsregeringen som ett underlag för att utarbeta avfallsplanen för Åland. De kommunala avfallsplanerna ska lämnas till landskapsregeringen för kännedom och inte för att granskas så som Eckerö

kommun och Geta kommun uppfattat det. Däremot är det möjligt för landskapsregeringen att kommentera de inlämnade planerna, men det är kommunens ansvar att dessa är i enlighet med lagen.

Kommunen ställer i skrivelsen frågor om producentansvar. Landskapsregeringen uppfattar att dessa frågor endast gäller producentansvar för förpackningar och förpackningsavfall.

Producentsammanslutningen Proans godkändes i landskapsregeringens register den 12.10.2009 i enlighet med renhållningslagen ÅFS 1981:3 och förpackningsförordningen ÅFS 1998:93. I landskapslagen 2018:83 om tillämpning av rikets avfallslag som trädde i kraft 1.1.2019 förblir en producentsammanslutning godkänd om den enligt tidigare lagstiftning är godkänd. Det finns en anteckning i samband med godkännandet att sammanslutningen betraktas som tillräckligt solid. Om ägarstrukturen ändras bör nya krav på soliditet eller garanti ställas.

Kommunerna hade tillsynsansvar över producentansvaret under ca tio år fram tills ansvaret gick över till landskapsregeringen i och med ikraftträdandet av avfallslagen 1.1.2019. Under dessa tio år har kommunerna haft möjlighet att aktivt ingripa och föra en diskussion med Proans.

När det gäller insamling av förpackningar har kommunerna tecknat avtal med Proans vilket man från landskapsregeringens sida anser gör att kravet på antalet insamlingspunkter uppfylls.

Lösningen med Mise som ägare av Proans har betraktats som temporär och påstötningar för att näringslivet skall ta över ägandet har framförts utan att det hittills resulterat i konkreta resultat. Det pågår en process för att hitta lösningar för producentansvaret för förpackningar. Det kommer att tillsättas en arbetsgrupp som ska utreda detta under 2021. Ekonomin i hanteringen är en viktig del utredningen.

I enligt med EU-direktiv om avfall 2018/851 ska medlemsstaterna ha mål för hur stor del av det kommunala avfallet som ska förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas. Målen är år 2020 50 %, år 2025 55 %, år 2030 60% och år 2035 70 %. Dessa mål kommer att tas i beaktande i kommande åländsk lagstiftning. Direktivet kräver också att definitionen av "kommunalt avfall" ändras så att även förpackningar, elskrot och batterier kommer att ingå i det kommunala avfallet.

Minister

Alfons Röblom

Miljöingenjör

Mona Kårebring-Olsson

BILAGA	Regelverk för kommunal avfallshantering, 36 S4 26.2.2020
SÄNDLISTA	Eckerö kommun, Södra Överbyvägen 8, AX-22270 ECKERÖ
	Geta kommun, Getavägen 2115, AX-22340 GETA

Enligt sändlista

Hänvisning
Avfallsblankettlagen ÅFS 2018:83

Kontaktperson
Mona Kårebring-Olsson/Helena Blomqvist

Ärende
**KLARGÖRANDE AV REGELVERKET –
KOMMUNALT ANORDNAD
AVFALLSHANTERING**

Enligt vissa av de kommunala avfallsplanerna som inlämnats till landskapsregeringen förefaller det som att gällande regelverk om kommunalt ansvar har missförstått.

Det är en kommunal skyldighet att ordna fastighetsvis avfallstransport. Fastighetsägaren är skyldig att överlämna avfall till den fastighetsnära insamlingen som kommunen har ordnat, men får själv transportera sådant avfall som inte lämpar sig för insamlingen, till exempel grovsopor som inte får plats i kärlet.

Det finns en möjlighet att göra undantag från kommunens skyldighet att ordna fastighetsnära insamling när det gäller ett område där kommunikationerna är besvärliga, fastigheterna är få eller mängden avfall är liten. Det kan exempelvis gälla skärgårdsöar där endast ett fåtal personer bor eller enstaka bostäder med en väg som inte lämpar sig för tung trafik. Innan kommunen fattar ett beslut om att inte ordna fastighetsnära insamling i ett område med besvärliga kommunikationer ska alla som berörs få möjlighet att uttala sin åsikt.

Kommunen ska ordna fastighetsnära insamling antingen i egen regi eller genom att upphandla tjänsten. Oavsett metod ska tjänsten vara allomfattande, tillförlitlig och icke-diskriminerande. Det finns en möjlighet att göra undantag från detta, genom att kommunen beslutar att fastighetsägaren själv avtalar med avfallstransportören om avfallstransporten, under förutsättning att vissa villkor uppfylls. Avfallstransporttjänsten ska:

- vara tillgänglig för alla hushåll, miljögranskad enligt miljölagstiftningen och icke-diskriminerande
- stöda utvecklingen av avfallshanteringen
- inte medföra skada på hälsa eller miljö och
- att beslutets verkningar är positiva för hushållen

Om denna möjlighet används så ska kommunen kontrollera att avfallstransportören uppfyller villkoren och det tar inte bort kravet på fastighetsnära insamling. Kommunen behöver fatta ett motiverat beslut om att denna lösning är positiv för hushållen, inte påverkar miljön negativt och på vilket sätt det stöder utvecklingen på avfallsområdet. Dessutom ska kommunen årligen insamla uppgifter från avfallstransportören om vilka mängder som insamlats, från vilka fastigheter och antalet sopkärlstömningar per fastighet samt avfallstyp. Innan kommunen fattar ett beslut om att fastighetsägaren själv ska avtala om avfallshämtning ska alla som berörs få information och ges möjlighet att uttala sin åsikt.

Kommunen ska ordna rådgivning, information och upplysning i syfte att minska mängden och skadligheten gällande kommunalt avfall.

Kommunen ska ta ut en avfallsavgift som täcker kostnaderna för avfallshanteringen¹. Avgiften ska motsvara servicenivån som kommunen erbjuder. En separat grundavgift kan tas ut för den föreskrivna avfallsrådgivning, registerföring och övriga motsvarande uppgifter hörande till avfallshanteringen. I grundavgiften kan även kommunens kostnader för inrättande och underhåll av mottagningsplatser för avfall ingå. I avfallstaxan som kommunen antar ska det specificeras vad som är grunden för avfallsavgiften.

Bestämmelser om kommunernas skyldighet att ordna avfallshantering för slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar från stadigvarande bostäder, fritidsbostäder, internat och annat boende träder i kraft 1.1.2021.

Det finns en skyldighet för kommuner att ordna insamling av bioavfall. Denna skyldighet har funnits i snart tio år, men flera kommuner har inte observerat detta.

Vid eventuella frågor är ni välkomna att kontakta undertecknad.

Miljöingenjör

Mona Kårebring-Olsson

FÖR KÄNNEDOM

Minister Alfons Röblom
Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

¹ Enlig RP 199/2010 detaljmotivering 78 § är kommunen skyldig att ta ut en avfallsavgift som täcker kommunens alla kostnader för kommunalt anordnad avfallshantering.

Sändlista:

Eckerö kommun

Geta kommun

Finströms kommun

Saltviks kommun

Sunds kommun

Lemlands kommun

Vårdö kommun

Föglö kommun

Kumlunge kommun

Brändö kommun

Kommunalförbundet för Ålands miljöservice